

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		DRZN. 2007/4545	13 december 2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Nominatie van de Waddenzee als Werelderfgoed			

_____ Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik u over het besluit van de ministerraad d.d. 7 december jl. om de Waddenzee te nomineren als Werelderfgoed.

Inleiding

Tijdens de 10de Trilaterale Regeringsconferentie ter Bescherming van de Waddenzee (Schiermonnikoog, 3 november 2005) besloten Duitsland en Nederland om te starten met de voorbereiding van deze nominatieprocedure voor de bestaande beschermde gebieden in de Nederlandse en Duitse delen van de Waddenzee. De ministerraad had voorafgaand aan deze conferentie ingestemd met dit besluit en heeft dit voorgelegd aan de Tweede Kamer. Uw Kamer heeft daar toen mee ingestemd onder de voorwaarde dat het draagvlak voor de nominatie verder vergroot zou worden.

Zoals toegezegd door mijn voorganger (Kamerstukken II, 2005-06, 29 684, nr. 39) is de regio intensief betrokken bij de voorbereidingen en heb ik inmiddels samen met de regionale overheden een convenant ondertekend waarin de betrokken partijen hebben afgesproken geen extra regelgeving uit de werelderfgoedaanwijzing te laten voortvloeien (zie hierna). Dit heeft eraan bijgedragen dat er nu een overtuigend draagvlak is voor nominatie.

Regionale betrokkenheid bij de voorbereiding van de nominatie

Uitgangspunt voor de Nederlandse voorbereiding was een maximale betrokkenheid vanuit de regio. Daarom is de ambtelijke Regionale projectgroep Waddenzee Werelderfgoed (*bijlage 1*¹) ingesteld, onder leiding van mr. J. Visser, burgemeester van Terschelling. Deze projectgroep is verantwoordelijk voor de Nederlandse inbreng in het nominatiedossier en voor de communicatie met de regio. Daarnaast is de Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed ingesteld onder leiding van oud gedeputeerde J. van Dijk.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer en tevens in te zien via www.lnv.nl of www.waddenzeewerelderfgoed.nl

Hierin zijn op verzoek van de minister van LNV de 16 belangrijkste niet-bestuurlijke partijen vertegenwoordigd (*bijlage 1*¹). De klankbordgroep heeft drie adviezen uitgebracht (*bijlagen 2a, 2b en 2c*¹). Deze adviezen zijn grotendeels overgenomen en hebben bijgedragen aan de overtuigende vergroting van het draagvlak in de regio.

Waarom nominatie?

Als de Waddenzee op de Werelderfgoedlijst wordt geplaatst, wordt het gebied toegevoegd aan een selectie van gebieden die uniek zijn op de wereld. De wereld-erfgoedstatus biedt wereldwijde erkenning van de Waddenzee als uniek en onvervangbaar gebied en het betekent waardering voor de manier waarop bewoners en gebruikers tot op de dag van vandaag met het gebied zijn omgegaan.

De werelderfgoedstatus kan een gunstige bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling in de Waddenregio. Dit wordt onderschreven door de klankbordgroep en de Raad voor de Wadden (advies 2005/01, d.d. 14 maart 2005).

Uit ervaringen in andere werelderfgoedgebieden blijkt dat plaatsing op de lijst gevoelens van trots en verbondenheid met het gebied versterkt en dat de werelderfgoedstatus een sterk merk is: het roept het beeld op van origineel en uniek. De werelderfgoedstatus:

- heeft een positieve uitstraling op het toerisme en dan vooral op het hogere marktsegment;
- is een goed marketinginstrument om het gebied en producten daaruit te promoten;
- biedt organisaties de mogelijkheid zich te onderscheiden;
- levert geen geld op van UNESCO, maar kan er, zo blijkt elders, aan bijdragen dat lokale en regionale projecten eerder in aanmerking komen voor (EU)-subsidies;
- kan extra steun betekenen om het hoofd te bieden aan problemen die in een breder internationaal verband moeten worden opgelost, zoals de veiligheid van de internationale scheepvaart.

Individuele bedrijven in de Waddenregio geven aan, dat de nabijheid van een gebied met de werelderfgoedstatus kan helpen bij het aantrekken en behouden van medewerkers. De klankbordgroep heeft in een kansendiscussie de mogelijke kansen verder in beeld gebracht en uitgewerkt.

Ambitie in de regio

De mate waarin de status rendeert, zal vooral afhangen van de ambitie die ondernemers en overheden hebben. Zowel de bestuurlijke partijen - vertegenwoordigd in het Regionaal College Waddengebied (RCW) - als de niet-bestuurlijke partijen - vertegenwoordigd in de klankbordgroep - vinden dat de kansen die benoemd zijn in de eerdergenoemde kansen-discussie verder uitgewerkt moeten worden in publiek - private samenwerking. Deze partijen hebben aangegeven dat zij daar actief bij betrokken willen zijn.

Draagvlak in de regio

Rekening houdend met het advies van de Raad van de Wadden (2005/01, d.d. 14 maart 2005), de afspraken die zijn gemaakt in trilateraal verband en het uitgangspunt van UNESCO dat een nominatie gebaseerd moet zijn op voldoende draagvlak, is in de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan verbreding van het draagvlak in de regio. Het resultaat is dat alle Waddenprovincies en gemeenten zich hebben uitgesproken vóór nominatie en ondertekening van het convenant (*bijlage 3*¹).

Ook de niet-bestuurlijke partijen in de klankbordgroep hebben zich uitgesproken over de voorgenomen nominatie. Vijftien van de zestien leden van de klankbordgroep ondersteunen de nominatie (*bijlage 2c*¹).

Geconstateerd kan worden dat het draagvlak stevig is en dat hiermee overtuigend wordt voldaan aan de voorwaarde die de Tweede Kamer eerder heeft verbonden aan de voorgenomen nominatie (Kamerstukken II, 2005-06, 29 684, nr. 42).

Beheer en activiteiten in het gebied

Het gebied is niet alleen natuurgebied, maar ook een gebied waar mensen wonen, werken en recreëren. Dat blijft ook in de toekomst zo. De huidige economische en recreatieve (haven)activiteiten kunnen doorgang vinden. Duitsland en Nederland melden het gebied aan mét deze bestaande activiteiten en mét de huidige nationale en internationale beschermings- en beheersregimes. UNESCO kan hieraan geen eigen regels toevoegen. Nieuwe activiteiten in het gebied en de directe omgeving worden getoetst op basis van de geldende regelgeving (met name PKB en Natuurbeschermingswet 1998).

Er wordt voor het te nomineren deel van de Waddenzee geen afzonderlijk managementplan en gebiedendocument opgesteld. Het vigerende managementsysteem, bestaande uit het gezamenlijke trilaterale Wadden Sea Plan (1997), de huidige PKB in samenhang met de Natuurbeschermingswet en het op te stellen Beheer en Ontwikkelingsplan (waaronder het beheerplan Natura 2000 en het stroomgebiedbeheersplan KRW) bieden hiervoor voldoende basis.

Convenant

Plaatsing op de werelderfgoedlijst is een kwalitatieve erkenning en geen juridisch instrument of een nieuw ruimtelijk toetsingskader. Om in de regio de onzekerheid over eventuele beperking die voort zouden vloeien uit de werelderfgoedstatus weg te nemen is namens mij op 5 december jl. samen met de vertegenwoordigers van de drie Waddenprovincies, de Waddeneilanden en de Waddenzeegemeenten een convenant ondertekend. Hierin hebben we afgesproken om uit de aanwijzing tot Werelderfgoed geen verdere regelgeving of beperkingen te laten voortvloeien. Hoewel het convenant (*bijlage 4*¹) wordt ondertekend door het Rijk en de regionale overheden, is de tekst tot stand gekomen op basis van bijdragen van zowel de betrokken bestuurlijke partijen als de niet-bestuurlijke partijen. De werking van het convenant wordt om de zes jaar geëvalueerd. De leden van de klankbordgroep ondersteunen het convenant (*bijlage 2a*¹).

Datum Kenmerk
13 december 2007 DRZN. 2007/4545

Vervolgblad
4

Vervolgstappen

Het gezamenlijke nominatiedossier zal, na een laatste technische afstemming, uiterlijk half januari worden afgerond en ondertekend en vervolgens door Duitsland, de huidige voorzitter van de Trilaterale samenwerking, worden ingediend bij UNESCO. De UNESCO deadline voor het aanbieden van nominaties is 1 februari. Het daaropvolgende jaar zal UNESCO benutten om de nominatie te laten beoordelen door deskundigen. Eventuele vragen en opmerkingen die UNESCO in dit kader heeft, worden teruggekoppeld naar de betrokken overheden. Vervolgens zal in juli 2009 het Werelderfgoedcomité een besluit nemen over eventuele plaatsing op de Werelderfgoedlijst.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg

Bijlage 1

Samenstelling Regionale projectgroep	
J.M. Visser, voorzitter	Burgemeester Terschelling
J. van der Velde	Vereniging van Waddenzeegemeenten
J.J.W. le Roux	samenwerkingsverband De Waddeneilanden
H.J. Tromp	Stuurgroep Waddenprovincies
W.A. de Leeuw	Ministerie van LNV, Directie Regionale Zaken - Noord

Samenstelling Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed	
Voorzitter	
J. van Dijk	
Economie	
Drs. M.A. Herber, adjunct directeur	Olie-/gaswinners / Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM)
Drs. E. Wind, plaatsvervangend directeur Kamer van Koophandel Friesland	Kamers van Koophandel Groningen, Fryslân, Noord-Holland
D. van Tuinen, vz. VNO/NCW Friesland	VNO/NCW Noord, ook namens Noord-Holland
H.D. Post, directeur Groningen Seaports	Noordelijke Zeehavens / Groningen Seaports
Drs. A. Oosterhoff, regiomanager	MKB-Noord, ook namens NH
H. Sinnema, voorzitter. LTO Noord Groningen	LTO Noord
J. Nooitgedagt, vice voorzitter Productschap Vis	Productschap Vis
G. van Langen, directeur Passagiersdiensten Wagenborgen	Waddenvoordiensten
Recreatie	
Ir. S. Engelsman, regionaal vertegenwoordiger Noord	De Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
Drs. W. de Waal, directeur VVV Texel	VVV's
P. Smit, directeur VVV-Ameland	Marketing and Promotion Waddeneilanden
J. Ybema, regiomanager	HISWA
M. Snel, voorzitter	Vereniging Wadvaarders
Natuurbescherming / beheer	
H. J. van Kersen, directeur	Waddenvereniging
E. Vermeer, voorzitter. Landschap Noord-Holland	Natuurbeheer organisaties
Mw. J G Vlietstra, voorzitter. Nationaal Park Lauwersmeer	Nationale Parken

Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed

Aan de Minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Mevrouw G. Verburg
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

betreft
advies 'convenant'

ons kenmerk
001/07/WdL

datum
26 april 2007

Geachte Minister.

Tijdens de 10de Trilaterale Regeringsconferentie ter Bescherming van de Waddenzee (Schiermonnikoog, 2005) hebben Duitsland en Nederland besloten te starten met de voorbereiding van de nominatie. Deze voorbereiding is thans in volle gang. Op verzoek van uw voorganger is in 2006 de Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed ingesteld. Hierin zijn 16 niet bestuurlijke partijen met belangen in de Waddenregio vertegenwoordigd. De Klankbordgroep heeft als taak de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit te adviseren over de inhoud van het nominatiedossier en de inrichting van het communicatietraject.

Het verheugt mij u namens de leden van de Klankbordgroep het eerste advies aan te kunnen bieden. Het advies heeft betrekking op het concept Convenant Waddenzee Werelderfgoed.

In de aanloop naar de bovengenoemde regeringsconferentie bleek dat bij een deel van de regio de vrees bestaat dat plaatsing van de Waddenzee op de Werelderfgoedlijst extra beperkingen met zich meebrengt. Om deze angst weg te nemen heeft uw voorganger, minister Veerman, aangeboden samen met de regionaal bestuurlijke partijen een convenant te ondertekenen waarin wordt afgesproken dat de landelijke en regionale overheden uit de Werelderfgoedstatus geen extra regelgeving of beperkingen zullen laten voortvloeien. De Klankbordgroep is gevraagd u te adviseren over een concept versie van het convenant waarin een eerste reactie van de regionale overheidspartijen is verwerkt.

De leden van de Klankbordgroep hebben tijdens een drietal bijeenkomsten van gedachten gewisseld over het convenant. Tussentijds is er terugkoppeling geweest met uw directies Regionale Zaken Noord en Juridische Zaken.

Alle leden van de Klankbordgroep zien het convenant als een waardevol instrument, dat er toe kan bijdragen dat in een deel van de regio de angst wordt weggenomen dat plaatsing op de Werelderfgoedlijst zal leiden tot extra beperkingen. Het convenant bevat ook afspraken over een regelmatige evaluatie. Het biedt daarmee zowel voor bestuurlijke als niet bestuurlijke partijen een handvat om te bewaken dat de gemaakte afspraken worden nagekomen. Daarom hebben alle leden van de Klankbordgroep aangegeven het convenant te ondersteunen. Zij zullen die ondersteuning zichtbaar maken door een adhesieverklaring te ondertekenen. De Klankbordgroep adviseert deze adhesieverklaring als bijlage toe te voegen aan het convenant.

De belangrijkste suggesties die de leden van de Klankbordgroep hebben ingebracht zijn de volgende

- In het onderdeel dat begint met '**Overwegende** ...', wordt opgenomen dat de menselijke activiteiten een onlosmakelijk deel uitmaken van het op basis van de natuurwaarden te nomineren gebied
- In het onderdeel dat begint met '**En daarbij rekening houdend met** ...' wordt verwezen naar de niet-bestuurlijke organisaties die de afspraken in het convenant ondersteunen. De bijlage *Adhesieverklaring* waarnaar verwezen wordt bevat de namen van deze organisaties en een ondertekening door een vertegenwoordiger van elk van deze organisaties.
- In artikel 1 wordt gespecificeerd dat de begrenzing van de PKB Derde Nota Waddenzee wordt aangehouden.
- In artikel 3 wordt toegevoegd dat er geen externe werking is anders dan die welke voortvloeit uit geldende wet- en regelgeving en beleid
- In artikel 6 wordt 'Nederlandse overheid' gewijzigd in 'partijen'. Op deze wijze kan er geen misverstand over bestaan dat deze afspraak betrekking heeft op alle ondertekenende partijen.
- Artikel 8 wordt uitgebreid met een 4^e lid dat luidt: "Als plaatsing een feit is zal het Regionaal College Waddengebied (RCW) zorg dragen voor coördinatie van de activiteiten die nodig zijn voor de bestendiging van de status".
- In artikel 9 wordt aangegeven dat:
 - het convenant niet eenmalig, maar periodiek wordt geëvalueerd. Hierbij wordt uitgegaan van een frequentie van eens per 3 jaar;
 - de ondersteunende niet-bestuurlijke organisaties één van de drie leden van de evaluatiecommissie kunnen aanwijzen;
 - het evaluatieverslag wordt aangeboden aan de partijen én aan de ondersteunende niet-bestuurlijke organisaties. Voorts ter kennisname aan de RCW.

Daarnaast zijn nog enkele kleinere suggesties gedaan die betrekking hebben op de verwoording van een en ander.

Bijgaand ontvang u een concept versie van het convenant, waarin de bovengenoemde suggesties zijn verwerkt

Tot slot adviseert de Klankbordgroep u er voor te zorgen dat partijen het convenant op korte termijn ondertekenen, dat wil zeggen in ieder geval voordat de regionale consultatie van start gaat

Met de afronding van dit advies heeft de Klankbordgroep de discussie over het convenant afgesloten. De Klankbordgroep zou graag op de hoogte worden gehouden van de verdere ontwikkelingen rondom het convenant

Hoogachtend,
namens de Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed,

J. van Dijk
voorzitter

Klankbordgroep
Waddenzee Werelderfgoed
Postbus 30032
9700 RM Groningen

Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed

Aan de Minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Mevrouw G. Verburg
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

betreft
advies 'concept dossier'

ons kenmerk
002/07/WdL

datum
31 mei 2007

Geachte Minister.

Het verheugt mij u namens de leden van de Klankbordgroep het tweede advies te kunnen aanbieden.

De Klankbordgroep is gevraagd u te adviseren over de vraag op basis van welke UNESCO criteria de Waddenzee door Duitsland en Nederland zou moeten worden genomineerd als Werelderfgoed. Daarnaast is de Klankbordgroep gevraagd u te adviseren over het concept nominatiedossier, dat wordt gebruikt voor de regionale consultatie over de voorgenomen nominatie.

De criteria

Zoals bekend heeft UNESCO voor natuurgebieden vier criteria geformuleerd. Het betreft **criterium vii** (bijzondere natuurlijke verschijnselen of buitengewone natuurlijke schoonheid), **criterium viii** (uitzonderlijke geo(morfo)logische processen), **criterium x** (uitzonderlijke ecologische en biologische processen) en **criterium x** (natuurlijke omgevingsfactoren die zorgen voor een unieke soortenrijkdom of het handhaven van bedreigde flora en fauna ter plaatse).

Bij nominatie moet worden onderbouwd dat het gebied voldoet aan één of meer van deze criteria. Deze onderbouwing moet zeer deugdelijk zijn. Per gebruikt criterium moet worden aangetoond, dat het gebied onbetwist van uitzonderlijke universele waarde is.

De deskundigen die zijn geraadpleegd zijn van mening dat nominatie van de Waddenzee op basis van de criteria viii, ix en x zonder meer verdedigbaar is. Deze deskundigen hebben bijgedragen aan de onderbouwing ervan. Voor criterium vii blijken de meningen van de deskundigen verdeeld: sommigen zijn voorstander van gebruik van dit criterium en anderen zijn sceptisch of voor dit criterium de uitzonderlijke universele waarde voldoende kan worden onderbouwd.

De leden van de Klankbordgroep zijn het er, mede op basis van de informatie die in het concept dossier is opgenomen, over eens dat de criteria viii, ix en x moeten worden gebruikt voor de nominatie.

Ten aanzien van het gebruik van criterium vii waren de uitgangspunten minder uniform. Gezien de samenstelling van de Klankbordgroep mag dit echter niet verrassend worden genoemd.

De leden zijn het eens over de bijzondere belevingswaarde en de bijzondere (ruimtelijke) schoonheid van de Waddenzee. Men is zich ervan bewust dat het juist deze aspecten zijn, die toeristen trekken naar het gebied. Binnen de Klankbordgroep zijn er echter verschillen ten aanzien van de inschatting of naar UNESCO maatstaven voldoende is te onderbouwen dat de Waddenzee

ook voor dit criterium onbetwist van uitzonderlijke universele waarde is. Niet honoreren van dit criterium door het Werelderfgoedcomité hoeft niet te betekenen dat nominatie wordt afgewezen, maar het zou nadelig kunnen zijn in de beeldvorming.

De leden van de Klankbordgroep constateren dat gebruik van criterium vii als afzonderlijk criterium, in aanvulling op de criteria viii, ix en x, niet noodzakelijk is met het oog op de haalbaarheid van de nominatie. Tevens is geconstateerd dat de in het gebied voorkomende natuurlijke fenomenen, de schoonheid en de belevingswaarde onlosmakelijk verbonden zijn met en voortkomen uit de onder criteria viii, ix en x beschreven fenomenen.

Alles overziende zijn de leden van de Klankbordgroep van mening dat de in het huidige concept opgenomen beschrijvingen van de voorkomende natuurlijke fenomenen, de schoonheid en de belevingswaarde, zoals de openheid, de onomlijnde overgang tussen wadplaten en zee, het fractaalpatroon van prielen en geulen, de zwenkende zwermen trekvogels, moeten worden gebruikt ter ondersteuning en als elementen van de onderbouwing voor de laatstgenoemde drie criteria. Ook elders in hoofdstuk 3 en in overige relevante delen van het dossier moeten deze elementen herkenbaar aanwezig zijn.

Zowel tijdens de nominatie als na een eventuele plaatsing van de Waddenzee als Werelderfgoed moeten bij het etaleren van het gebied de schoonheid en de belevingswaarde een expliciet onderdeel zijn van het gehele verhaal.

Kortom, de Klankbordgroep adviseert u nominatie te baseren op de criteria viii, ix en x en de beschrijvingen van de voorkomende bijzondere natuurlijke fenomenen, de schoonheid en de belevingswaarde te gebruiken ter ondersteuning van deze criteria.

Het dossier

Ten aanzien van de inhoud van het concept dossier zijn er door leden van de Klankbordgroep in de afgelopen periode een aantal opmerkingen gemaakt. Een deel daarvan is inmiddels verwerkt in de huidige conceptversie. De volgende opmerkingen zouden nog moeten worden verwerkt in het concept dossier:

- benadruk dat toerisme niet alleen een bedreiging is (4.b);
- naast algemene informatie over de erencode 'Wat ik heb je lief' moeten zo mogelijk ook de resultaten van de eidevaluatie van de erencode aangeven (5.c);
- ook de Leader gelden zouden moeten worden genoemd (5.f);
- er moet expliciet aandacht worden besteed aan de belevingswaarde van het gebied.

Daarnaast heeft de NAM suggesties aangeleverd (zie bijlage 1) voor aanpassing van de teksten in de hoofdstukken 2 en 4 die betrekking hebben op de exploratie en exploitatie van gas en olie.

De Klankbordgroep zal de verdere ontwikkelingen rondom het dossier en de nominatie nauwlettend volgen en u in een later stadium gevraagd of, als zij dit nodig acht, ongevraagd van advies dienen.

Hoogachtend,
namens de Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed,

J. van Dijk
voorzitter

Klankbordgroep
Waddenzee Werelderfgoed
Postbus 30032
9700 RM Groningen

Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed

Aan de Minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Mevrouw G. Verburg
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

betreft
slotadvies nominatie

ons kenmerk
003/07/WdL

datum
5 oktober 2007

Geachte Minister.

De leden van de klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed hebben in het afgelopen jaar intensief met elkaar van gedachten gewisseld over verschillende aspecten die zijn verbonden met de voorgenomen nominatie door Duitsland en Nederland van de Waddenzee als werelderfgoed. Dit heeft geresulteerd in een advies (d.d. 26 april 2006) over het convenant en een advies (d.d. 31 mei 2006) over het dossier en de criteria op basis waarvan nominatie zou moeten plaatsvinden. De leden van de klankbordgroep hebben met tevredenheid geconstateerd dat deze adviezen zijn overgenomen.

Standpunt ten aanzien van nominatie

Mede op basis van de gedachtewisselingen in de klankbordgroep en binnen de eigen achterban, die plaatsvonden in het afgelopen jaar, hebben de organisaties die in de klankbordgroep zijn vertegenwoordigd een definitief standpunt bepaald ten aanzien van de nominatie. Vijftien van de zestien organisaties die zijn vertegenwoordigd in de klankbordgroep ondersteunen de voorgenomen nominatie van de Waddenzee als werelderfgoed. Om dit te bekrachtigen hebben vertegenwoordigers van deze organisaties dit advies mede ondertekend. Deze organisaties wijzen er op, dat deze ondersteuning is gebaseerd op het voorliggende concept convenant d.d. 4 juni 2007 en het concept nominatiedossier. Dit houdt onder meer in, dat nominatie plaatsvindt op basis van drie criteria, te weten **criterium viii** (uitzonderlijke geo(morfo)logische processen), **criterium x** (uitzonderlijke ecologische en biologische processen) en **criterium x** (bevat de belangrijkste natuurlijke habitats voor de bescherming van de biodiversiteit, inclusief de habitats die bedreigde soorten herbergen die van uitzonderlijke universele betekenis zijn) en dat de beschrijvingen van de voorkomende bijzondere natuurlijke fenomenen, de schoonheid en de belevingswaarde gebruikt worden ter ondersteuning van deze criteria.

Kansendiscussie en vervolgstappen

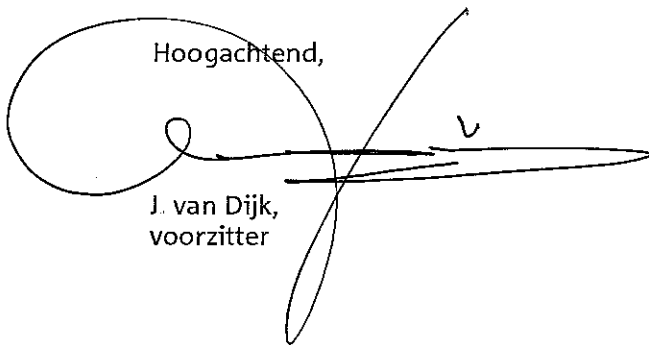
Afgelopen zomer heeft de Klankbordgroep een kansendiscussie gevoerd. Hierbij is van gedachten gewisseld over de kansen die de werelderfgoedstatus kan bieden voor de Waddenregio. Het verslag van deze werkvergadering is ter informatie toegezonden aan alle betrokken gemeenteraden en Provinciale Staten. Het betreft nog geen volledig uitgewerkte plannen. Een verdere doorvertaling is nodig. Deze verdere uitwerking zou door publiek – private samenwerking verder gestalte moeten krijgen. De leden van de klankbordgroep constateren dat thans een wildgroei dreigt van allerlei werelderfgoed gerelateerde (marketing)plannen. Om de toekomstige werelderfgoedstatus op het juiste moment optimaal te benutten is een goede

coördinatie noodzakelijk. Het komende jaar zou moeten worden benut om een aanvang te maken met een goed gecoördineerde doorvertaling van de kansen die zijn beschreven.

De leden van de klankbordgroep adviseren u er voor te zorgen dat er op korte termijn een aanvang gemaakt wordt met deze coördinatie en als initiator hiervoor op te treden.

De Klankbordgroep zal de verdere ontwikkelingen rondom het dossier en de nominatie nauwlettend volgen en u in een later stadium gevraagd of, als zij dit nodig acht, ongevraagd van advies dienen

Hoogachtend,
J. van Dijk,
voorzitter

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop on the left and a long horizontal stroke extending to the right, ending in a small hook. The signature is written over the printed name 'J. van Dijk, voorzitter'.

Klankbordgroep
Waddenzee Werelderfgoed
Postbus 30032
9700 RM Groningen

Postbus 2724
8901 AE Leeuwarden

Bezoekadres: Ruiterskwartier 121a
T 058 - 233 9010
F 058 - 233 9011
E info@rcw.waddenzee.nl

Aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
mevrouw G. Verburg
Postbus 20 401
2500 EK Den Haag

Ons kenmerk: R-07-26
Datum: 5 december 2007
Bijlage(n):

Uw kenmerk: -
Uw brief van: -

Onderwerp: nominatie Waddenzee als Werelderfgoed

Geachte mevrouw Verburg,

Met deze brief wil ik u namens het Regionaal College Waddengebied informeren over de uitkomst van de in het najaar van 2007 gehouden regionale consultatie over de nominatie van de Waddenzee als Werelderfgoed. Hierbij is aan de betrokken gemeenten en provincies gevraagd of ze kunnen instemmen met:

- de nominatie van de Waddenzee als Werelderfgoed op basis van het voorliggende nominatiedossier;
- de ondertekening van het convenant Waddenzee Werelderfgoed door de vertegenwoordigers van de in het convenant genoemde overheden.

Het verheugt mij zeer u te kunnen melden dat alle aan de Waddenzee gelegen gemeenten en provincies hebben ingestemd met zowel de nominatie als de ondertekening van het convenant.

Met dit fraaie resultaat, waaraan ook de door u ingestelde Klankbordgroep Waddenzee Werelderfgoed op inspirerende wijze heeft bijgedragen, is overtuigend voldaan aan de voorwaarde die de Tweede Kamer eerder heeft verbonden aan de nominatie van de Waddenzee als Werelderfgoed. Ook de UNESCO stelt dat een nominatie gebaseerd moet zijn op voldoende draagvlak in de regio.

Het resultaat geeft aan dat de voorgenomen nominatie gedragen wordt door de regio en dat de regio tevens kansen ziet in een mogelijke Werelderfgoedstatus en in de toekomst op een verantwoorde wijze met het gebied om wil blijven gaan.

De voorzitter van het Regionaal College Waddengebied,

De heer E.H.T.M. Nijpels.

c.c.

- de minister van OCW
- de voorzitter van het CCW, de minister van VROM

Convenant Waddenzee – Werelderfgoed.

Convenant tussen Rijk en Waddenprovincies, Waddenzeekustgemeenten en de Waddeneilanden, over de nominatie en mogelijke opname van de Waddenzee in de lijst van Werelderfgoederen van UNESCO.

De Partijen:

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), mevrouw G. Verburg, handelend als bestuursorgaan,

en

De Provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen in deze vertegenwoordigd door mevrouw C. Schokker-Strampel,

De Vereniging van Waddenzeegemeenten, in deze vertegenwoordigd door mevrouw drs. J.A.J. Stam,

Het Samenwerkingsverband de Waddeneilanden, in deze vertegenwoordigd door mevrouw mr. J. Geldorp-Pantekoek,

Hierna tezamen te noemen 'partijen'.

Gelet op het bestaande streven van de Waddenzeelanden, Duitsland en Nederland om een gezamenlijk voorstel te ontwikkelen voor de nominatie van de Waddenzee als werelderfgoed, zoals ook weergegeven in de 'Verklaring van de Tiende Trilaterale regeringsconferentie over de Bescherming van de Waddenzee, Schiermonnikoog, 3 november 2005'.

Overwegende

- dat algemeen en in overeenstemming wordt vastgesteld dat een nominatie van de Waddenzee als Werelderfgoed positief te waarden is en een (h)erkenning van de unieke Waddenzeeregio inhoudt,
- dat tijdens de trilaterale ministersconferentie in 2001 te Esbjerg is gesproken over de aanmelding van de Waddenzee als Werelderfgoed site voor wat betreft de natuurwaarden,
- dat met erkenning van de natuurwaarden als dominant kenmerk gevestigde menselijke activiteiten een onlosmakelijk deel uitmaken van de karakteristieke waarde van het Waddengebied.
- dat een dergelijke aanmelding alleen haalbaar is indien de waarden van het gebied op een adequate wijze zijn beschermd,
- dat, gelet op het beleid van rijk, provincies, waterschappen en gemeenten in Nederland, gesteld mag worden dat met het huidige beschermingsniveau een aanmelding haalbaar is,
- dat, zowel ten aanzien van de aanwijzing van de Waddenzee als Werelderfgoed site, als ook ten aanzien van de Waddenzee in algemene zin, gesteld kan worden dat een duurzame en doelmatige bescherming van de Waddenzee alleen kan geschieden wanneer deze is ingebed in een economisch en maatschappelijk gezonde Waddenregio, waarbij het streven van de landen gericht blijft op handhaving en versterking van ecologische, economische, cultuurhistorische en sociale waarden, van natuurbeleving en van de kustbescherming en
- dat alle partijen gelet op bovenstaande een groot draagvlak voor de nominatie gewenst achten.

Handelend met respect voor de zelfstandige positie die elk van de partijen kent,

In het vaste voornemen samen te werken op zodanige wijze dat de genoemde afspraken van dit convenant nagekomen kunnen worden,

En daarbij rekening houdend met de positie en standpunten van de in de bijlage genoemde niet-bestuurlijke organisaties (verenigd in de Klankbordgroep) die deze afspraken ondersteunen,

komen het volgende overeen:

Artikel 1

Als grens van het Nederlandse deel van het als werelderfgoed te nomineren gebied wordt de begrenzing van de PKB derde nota Waddenzee aangehouden¹.

Artikel 2

Er worden geen beschermingszones buiten de genoemde grenzen als bedoeld in artikel 1 ingesteld.

Artikel 3

Partijen zullen niet uit een aanwijzing verdere juridische consequenties, regelgeving en beperkingen laten voortvloeien, anders dan die voortkomen uit de vigerende wet- en regelgeving en reguliere beleid ten aanzien van de Waddenzee.

Artikel 4

De partijen zijn het erover eens dat de aanwijzing als Werelderfgoed site een kwalitatieve erkenning is en geen juridisch instrument. Het maakt in die zin dan ook geen deel uit van het beleid ter bescherming van de Waddenzee.

Artikel 5

Bij de uitleg door de partijen van Europese regelgeving en richtlijnen zal de aanwijzing als werelderfgoed geen invloed hebben.

Artikel 6

Er wordt geen gevolg gegeven aan aanbevelingen van Unesco die leiden tot een verandering in de grens, het beheer, de monitoring of andere onderwerpen ten opzichte van deze onderwerpen bij de nominatie tenzij alle partijen hebben ingestemd met uitvoering van de aanbeveling.

Artikel 7

1. Partijen zullen besluiten een coördinatiegroep in te stellen.
2. De coördinatiegroep bestaat uit vertegenwoordigers van partijen.
3. De coördinatiegroep begeleidt het proces om te komen tot een aanwijzing tot werelderfgoed.
4. In de coördinatiegroep zal afstemming tussen partijen met betrekking tot de Nederlandse inbreng in het proces plaatsvinden.
5. Als plaatsing een feit is zal de minister van LNV in overleg met het RCW zorg dragen voor coördinatie van de activiteiten die nodig zijn voor de bestending van de status

Artikel 8

1. Partijen zullen de uitvoering en werking van dit convenant elke zes jaar na ondertekening evalueren.
2. Een commissie wordt belast met de evaluatie en maakt een verslag daarvan op.
3. De Commissie bestaat uit drie leden: één lid wordt aangewezen door de Minister van LNV, één wordt aangewezen door de overige partijen bij het convenant en voorts zullen de in de bijlage

¹ Exclusief het zgn. 'betwiste gebied' in de monding van de Eems-Dollard

genoemde niet-bestuurlijke organisaties (verenigd in de Klankbordgroep) die de afspraken in het convenant steunen, worden uitgenodigd een lid aan te wijzen.

4. Indien de meningen binnen de commissie omtrent de evaluatie of de uitkomsten daarvan verschillen, vermeldt het verslag de verschillende meningen
5. De commissie biedt haar verslag uiterlijk een jaar nadat zij belast is met de evaluatie aan partijen en aan de in de bijlage genoemde niet-bestuurlijke organisaties aan. Het verslag wordt ter kennisname aangeboden aan de RCW.
6. De uitkomsten van de evaluatie kunnen leiden tot bijstelling of herformulering van het convenant.

Artikel 9

Dit convenant is niet rechtens afdwingbaar.

Artikel 10

1. Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en wordt voor onbepaalde tijd aangegaan.
2. Elke partij kan dit convenant nadat voor de eerste maal door Nederland de verplichte periodieke rapportage aan UNESCO is aangeboden, dat wil zeggen zes jaar na plaatsing op de Werelderfgoedlijst, te allen tijde met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden schriftelijk opzeggen.
3. Wanneer een partij het convenant opzegt, beraden de overige partijen zich over de gevolgen daarvan voor het convenant.

Artikel 11

Binnen zes weken na inwerkingtreding van dit convenant wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.

Toelichting

In artikel 1 is aangegeven dat als grens van het Nederlandse deel van het als werelderfgoed te nomineren gebied de begrenzing van de PKB derde nota Waddenzee wordt aangehouden, maar exclusief het zgn. 'betwiste gebied' in de monding van de Eems-Dollard. In de Eems-Dollard ligt de staatsgrens tussen Nederland en Duitsland niet vast. In het Eems-Dollard verdrag (1960) is voor dit gebied de samenwerking t.a.v. verschillende onderwerpen geregeld. Er is echter (nog) geen sprake van een eenduidig beheersregime. Vanwege de betwiste status van het gebied en het feit dat er (daardoor) nog geen eenduidig beheerregime is zal UNESCO nominatie van dit gebied waarschijnlijk ook niet accepteren.

Beide landen melden met wederzijdse instemming het gebied aan als Habitatrichtlijngebied en gaan werken aan een gezamenlijk managementplan voor het gebied. Afsproken is om na te gaan of het gebied na vaststelling van het gezamenlijk managementplan alsnog kan worden toegevoegd aan het trilateraal beschermingsgebied. In het verlengde daarvan zou het gebied dan kunnen worden toegevoegd aan het te nomineren gebied (eventueel gecombineerd met het Deense deel van de Waddenzee).

Uit artikel 4 vloeit voort dat partijen niet uit zichzelf nieuwe beschermingsmaatregelen voor de Waddenzee nemen vanwege de nominatie dan wel de aanwijzing als Werelderfgoed. Aangezien het genomineerde gebied dan wel het Werelderfgoed als geheel voldoende bescherming geniet, zullen geen beschermingszones aangrenzend aan dit gebied worden ingesteld. Nominatie dan wel aanwijzing als Werelderfgoed is geen basis voor externe werking.

Nominatiedossier.

Bij de aanmelding van de Waddenzee voor plaatsing op de Werelderfgoedlijst wordt een zogeheten nominatiedossier opgesteld, dat twee doeleinden dient. Ten eerste moet er een beschrijving gegeven worden van het erfgoed, zodat duidelijk wordt waarom deze op de Werelderfgoedlijst geplaatst kan worden. Ten tweede moeten hierin de kerngegevens worden opgenomen van het erfgoed waarmee het tevens mogelijk moet zijn om eventuele veranderingen van het erfgoed te volgen. Belangrijke onderdelen van dit nominatiedossier zijn beschrijvingen van de menselijke activiteiten in het gebied, inclusief voorziene ontwikkelingen en een beschrijving van het beheer. Bij dit laatste moet expliciet aandacht geschonken worden aan de voorzieningen voor en het omgaan met bezoekers, die met name voor de natuurbeleving het gebied aandoen.

Geheel conform het gedachtegoed van de Werelderfgoed Conventie met betrekking tot de presentatie en 'het doorgeven aan toekomstige generaties' van het erfgoed, worden de landen uitgenodigd en aangespoord tot het geven van informatie over hoe zij het erfgoed willen presenteren, waarbij voorlichting en educatie belangrijke elementen zijn. De convenantpartners kennen en nemen hun verantwoordelijkheid om hier daadwerkelijk aan bij te dragen.

Dit nominatiedossier, waarbij dus naast de aandacht voor de 'natuurlijke kenmerken' van het erfgoed ook specifiek vastgelegd wordt welke economisch-maatschappelijke activiteiten plaatsvinden of zullen gaan plaatsvinden, vormt de basis voor de toetsing ten aanzien van opname op de Werelderfgoedlijst. Betrokken partijen (convenantpartners en overige belanghebbenden) zullen bij de opstelling van het nominatiedossier worden uitgenodigd.

Delfzijl, 5 december 2007

Namens de
MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

Directeur-Generaal mr. A. Oostra van het ministerie van LNV

DE PROVINCIES NOORD-HOLLAND, FRYSLÂN EN
GRONINGEN,

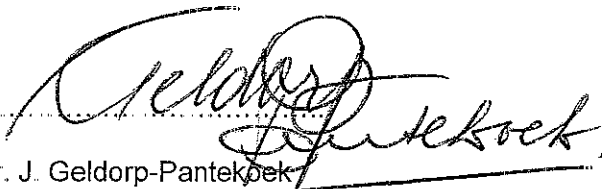
C. Schokker-Strampel

VERENIGING VAN WADDENZEEGEMEENTEN,

drs. J.A.J. Starn

SAMENWERKINGSVERBAND DE WADDENEILANDEN,

mr. J. Geldorp-Pantekoeck

Adhesie verklaring
behorend bij het convenant Waddenzee Werelderfgoed

De onderstaande organisaties ondersteunen de afspraken die door de partijen zijn opgenomen in het convenant:

Groningen Seaports,

namens deze,

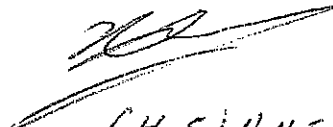
Dr. K. D. Post, directeur

25 juni 2007

LTO - Noord,

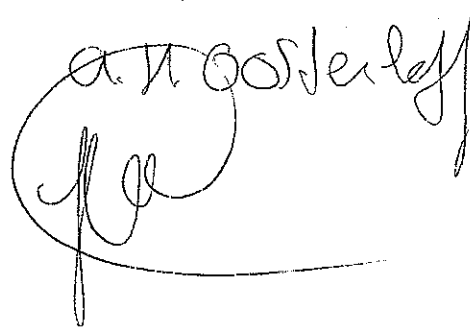
namens deze,

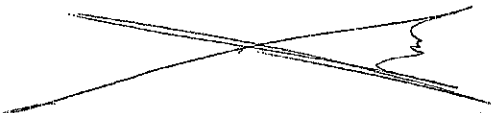
(H SINNEMA)

MKB-Noord,

namens deze,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
(NAM)

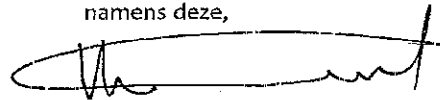

Drs. M.A. Herber
Adjunct-directeur

27/6/07

Vereniging Wadvaarders,

namens deze,

*Mr. Snel
voorzitter*

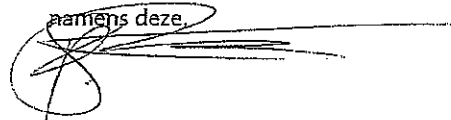
De Kamers van Koophandel voor Groningen, Friesland en Noord-Holland,

namens deze,

Marketing and Promotion Waddeneilanden,

namens deze,

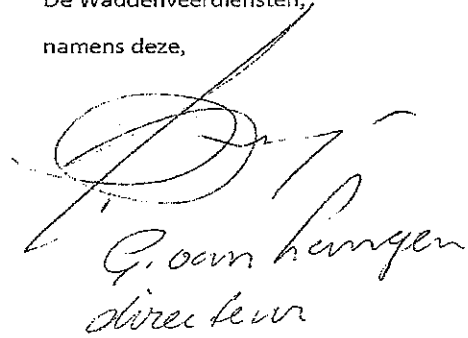
P.S. SMIT

Landschap Noord-Holland,
namens deze,

Dr. Jan Kuiper,
directeur

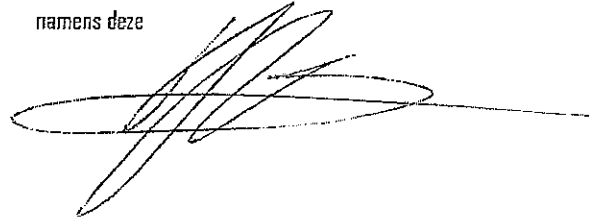
De Waddenveerdiensten,
namens deze,

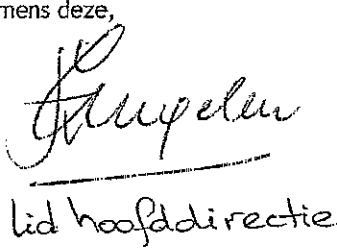
G. van den Berg
directeur

Waddenvereniging

namens deze

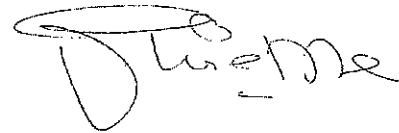

De Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB,
namens deze,

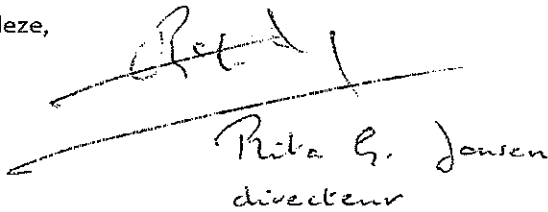

lid hoofddirectie

De nationale parken Schiermonnikoog, Lauwersmeer en Duinen van Texel
namens deze,

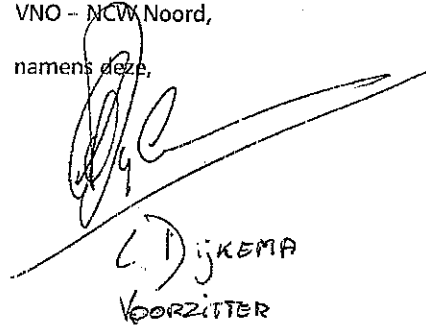

Stichting Het Groninger Landschap,
namens deze,

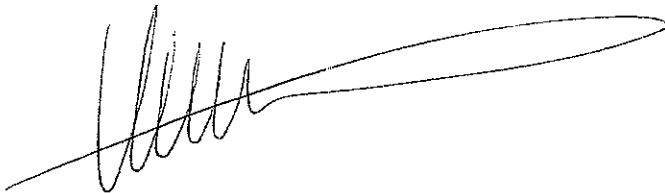
Rita G. Jansen
directeur

VNO - NCW Noord,
namens deze,

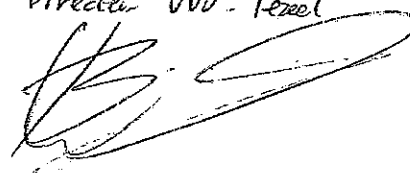
L. Dijkema
voorzitter

It Fryske Gea
namens deze, drs U.G. Hospin, directeur

Wadden VVV's,
namens deze,

B. W. de Woot
Directeur VVV - Texel

HISWA Vereniging,
namens deze, drs. J.R. Ybema

